

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022	24 דצמבר 2009; אוגוסט 2015; 7 נובמבר 2019; 18 מאי 2021

2.19 מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים

א. רקע

"תופעת יידוי האבנים לעבר כלי רכב אינה חדשה עמנו, ולרוב חוטאים בה צעירים ואף קטינים. על מציאות קשה זו נכון להגיב ביד קשה, הן כדי לגמול למיידי האבנים נוכח סטייתם מן השורה, והן כדי להרתיע את הרבים" (עניין גדיר).¹

1. הנחיה זו עניינה בריבוי מקרים, לו אנו עדים בשנים האחרונות, של יידוי אבנים לעבר כלי רכב, לרבות בזמן נסיעה בצירי תנועה, לעבר אנשי כוחות הביטחון, לעבר מחסומים וכו'.

מדובר בעבירות חמורות היוצרות סיכון מוחשי לפגיעה בגוף וברכוש, משבשות את אורח החיים התקין, ומבטאות קריאת תיגר על שלטון החוק. הן קלות לביצוע וקשות לאיתור, לחקירה ולמניעה. פעמים, הן משמשות "כרטיס כניסה" לעולם הפח"ע, שלב ראשוני במדרג פעילות הטרור, ממנו עלולה לצמוח פעילות חבלנית חמורה יותר.

2. לצד חומרת התופעה, יש ליתן את הדעת אף להתפשטותה. לפי תעודות עובד ציבור של משטרת ישראל (ראו התייחסות לדוגמה בסיום ההנחיה), חלה בשנים האחרונות עליה ניכרת באופן שיטתי במספר עבירות התקיפה והאלימות באמצעות יידוי אבנים.

על רקע זה, מתעורר צורך בענישה שיהיה בה כדי להלום את חומרת המעשה ולהרתיע משתתפים פוטנציאליים מפני נטילת חלק בביצוע עבירות אלה. בד בבד נדרשת בחינה קפדנית של שאלת מעצרם עד לתם ההליכים של הנוטלים חלק בעבירות אלה וקביעת אפשרות לחלופות מעצר במקרים המתאימים לכך.

3. מטרתה של הנחיה זו לעצב מדיניות אכיפה אחידה, לטיפול בעבירות יידוי אבנים. על מדיניות זו לספק מענה הולם לחומרת העבירות ולסיכון הרב הגלום בהן, ועם זאת להתחשב בפרופיל השכיח של מבצעי העבירות, שפעמים רבות הינם צעירים/ קטינים, ללא מעורבות פלילית קודמת.

4. להלן ייקבעו קווים מנחים למדיניות התביעה בנושאים הבאים – בחירת העבירות בכתבי האישום, מעצר עד תם ההליכים, ומדיניות הענישה.

¹ ע"פ 411/14 גדיר נ' מדינת ישראל, עמ' 2 (21.4.2009)

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
24 דצמבר 2009 ; אוגוסט 2015 ; 7 נובמבר 2019 ; 18 מאי 2021	עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022

5. הערה מקדימה – יש להקפיד על הבחנה ברורה, בין יידוי אבנים לבין יידוי של בקבוק תבערה. אלה שני סוגי מעשים, הנמצאים בדרגות חומרה שונות, ואין לקשור ביניהם מבחינת מדיניות האכיפה. בקבוק תבערה מהווה נשק על פי סעיף (144ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). תקיפה בבקבוק תבערה הינה פעולה חבלנית מובהקת, שחומרתה יתרה. היא מצריכה מיומנות הפעלה והכנה מקדימה, להבדיל מיידוי אבנים שעשוי להתרחש בצורה ספונטנית. פוטנציאל הפגיעה והנזק לגוף ולרכוש, של בקבוק תבערה, גבוה שבעתיים מזה של תקיפה באבן. לכן, אין לגזור מן האמור בהנחיה זו, לטיפול במקרים של יידוי בקבוקי תבערה. במקרים האחרונים תינקט מדיניות אכיפה מחמירה בצורה משמעותית.

6. באשר לדרכים אחרות של סיכון המשתמשים בדרך, כהבערת צמיגים או הנחת מכשולים אחרים, הרי שיש לבחון כל מקרה לגופו. ככל שדרגת הסיכון שנלוותה למעשה דומה לזו הנשקפת מיידוי אבנים, ניתן להקיש מן האמור בהנחיה זו. ככל שמדובר בסיכון רב יותר, יש לנקוט בעמדה מחמירה יותר, הדומה לזו הננקטת בעניינם של מידי בקבוקי תבערה.

ב. מדיניות התביעה בהגשת כתבי אישום

7. להלן ייקבעו קווים מנחים לבחירת הוראת החיקוק התואמת את נסיבות האירוע בכתב האישום שיוגש.

8. **יידוי אבנים או חפצים אחרים (שאינם בקבוקי תבערה) לעבר כלי רכב נוסע:**
העבירה החדשה לפי סעיף 332א, של יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה, שנכנסה לתוקפה ביום 24.1.15, כוללת שתי מדרגות: **המדרגה הראשונה**, שהעונש בצדה הוא עשר שנות מאסר, חלה על מקרים של יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה בנסיעה באופן שיש בו כדי לסכן את בטיחותו של הנוסע בכלי התחבורה או את מי שנמצא בקרבת כלי התחבורה, או שיש בו כדי לפגוע בכלי התחבורה בנסיבות שיש בהן כדי לעורר פחד או בהלה. מדרג זה אינו כולל מטרה מיוחדת ודי בהוכחת מודעות הנאשם לסיכון שיצר בהתנהגותו. הרישה של המדרגה היא עבירת סיכון התנהגותית שנועדה להגן מפני סיכונים לפגיעה בחיי אדם, אולם הסיפה לעבירה כוללת גם מצבים בהם הירי או יידוי האבן או החפץ יש בהם לפגוע בכלי התחבורה בנסיבות שיש בהן כדי לעורר פחד ובהלה. כך למשל, ייכנסו לסעיף מקרים של יידוי אבנים לעבר הרכבת הקלה, או לעבר אוטובוס שמשותיו ממוגנות, שלא יוצרים סיכון אמיתי לבטיחות הנוסעים משום שהרכבת או האוטובוס ממוגנים, אך הם גורמים לפחד ובהלה בקרב הנוסעים.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
24 דצמבר 2009 ; אוגוסט 2015 ; 7 נובמבר 2019 ; 18 מאי 2021	עדכון אחרון : כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022

המדרגה השנייה, שהעונש בצדה עומד על עשרים שנות מאסר, חלה על יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה בנסיעה, באופן שיש בו כדי לסכן את בטיחותו של נוסע בכלי תחבורה או מי שנמצא בקרבת כלי התחבורה, **במטרה לפגוע** בנוסע או במי שנמצא בקרבת כלי התחבורה. עבירה זו נועדה למקרים החמורים של יידוי האבנים בהם בנוסף על הסיכון שנוצר בפועל קיימת אצל הנאשם מטרה מיוחדת לפגוע באדם. מאחר שעבירה זו נועדה להגן על חיי אדם, יש להניח כי תחול לגביה הלכת הצפיות הפסיקתית, ולכן כאשר אדם מיידה אבנים לעבר כלי רכב בכביש מהיר וצופה בהסתברות גבוהה כי מעשיו יגרמו לפגיעה בבני אדם – ראוי לעשות שימוש בעבירה זו. למעשים מעין אלה, ראו למשל ע"פ 2432/15 חליל עיסא (25.6.15).

כאמור הרישה של סעיף 332א(א) וסעיף 332א(ב) דורשים הוכחה של סיכון בטיחות נוסע או מי שנמצא בקרבת כלי התחבורה. ישנם מספר נתונים שעשויים להשפיע על הערכת מידת הסיכון שנשקפה ליושבי כלי הרכב, שלעברו יודו האבנים. לנתונים אלו יש בהכרח השפעה על העבירה שיש לייחס לנאשם באירועים שונים: מהירות נסיעת הרכב; האם הרכב ממוגן באופן בולט; גודל האבן שנזרקה; מספר האבנים שנזרקו; המרחק ממנו נזרקו האבנים; מיקום הרכב ומצב הכביש (הרלוונטיים לבחינת השאלה עד כמה יכול נהג הרכב להתחמק מפגיעה או להגיב אליה בצורה שאינה יוצרת סיכון משמעותי); וכיו"ב. נתונים אלה משליכים גם על הוכחת היסוד הנפשי של הנאשם: מודעות לסיכון, לפי סעיף 332א(2) רישה, או מטרה לפגוע, לפי סעיף 332א(ב).

9. ככל שניתן יהיה להצביע על נתונים המלמדים על סיכון הרכב או פוטנציאל הפחדה או הבהלה, כאמור לעיל, יש להעמיד לדין בעבירה של יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה, לפי סעיף 332א. ככל שהנתונים לא יצביעו על פוטנציאל סיכון או פוטנציאל הפחדה או הבהלה, יש להסתפק בעבירות קלות יותר, כגון: תקיפה (כאשר יידוי האבן נעשה כלפי אדם שאינו שוטר) או תקיפת שוטר, הכשלת שוטר, והפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות (כאשר העבירה בוצעה לעבר שוטרים). העבירה של הפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות, באמצעות יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר שוטר, במטרה להכשילו בתפקידו לפי סעיף 215א לחוק, נועדה לתת מענה למקרים בהם לא נגרם סיכון לפגיעה בשוטרים (למשל, כשכלי הרכב ממוגנים או כשיידוי האבנים נעשה מרחוק), ואף לא נגרם פוטנציאל להפחדה או הבהלת השוטרים, אולם יידוי האבנים נעשה במטרה למנוע מהמשטרה לבצע את תפקידה.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022	24 דצמבר 2009; אוגוסט 2015; 7 נובמבר 2019; 18 מאי 2021

10. פציעה או חבלה חמורה:

ישנם מקרים בהם ראוי יהיה לבחון העמדה לדין בעבירה של פציעה או חבלה חמורה או ניסיון לבצע עבירות אלה, או בעבירה לפי סעיף 329 לחוק העונשין (וזאת בנוסף לעבירה של תקיפת שוטר במקרים הרלבנטיים), על פי צירוף הנתונים הבאים: גודל האבן שנזרקה; המרחק ממנו נזרקה האבן; מס' האבנים שנזרקו; המיקום (יידוי מגובה רב, יצירת מארב וכד'); יידוע האבן באמצעות קלע; אמירות של החשוד במהלך האירוע ו/או בחקירה ביחס ליסוד הנפשי שלו; אמצעי המיגון הגלויים של הזוטר/ האזרח וכיו"ב.

11. חבלה במזיד לרכב:

בכל מקרה שהאבן פגעה ברכב וגרמה נזק – יש להאשים בחבלה במזיד לרכב לפי סעיף 413 לחוק העונשין, בנוסף לעבירות אחרות רלוונטיות. כשהרכב משמש כוחות מזוינים (כהגדרתם סעיף 104 לחוק העונשין – לרבות צבא ומשטרה), וכשלרכב נגרם נזק משמעותי, ניתן לשקול להאשים בפגיעה ברכוש (של כוחות מזוינים) לפי סעיף 108 לחוק העונשין. אם האבן לא פגעה, יש לשקול העמדה לדין בעבירת ניסיון לחבלה במזיד ברכב או בעבירת ניסיון לפי סעיף 108.

12. התפרעות:

במקרים של יידוי אבנים מסיבי בו השתתפו נוספים עם הנאשם – יש להאשים גם בהתפרעות.

13. אחריות שותפים:

באירוע של יידוי אבנים משותף בחבורה, גם אם רק חלק מהמשתתפים יידו אבנים, יואשמו כל השותפים בעבירה בהתאם לדיני השותפות, בתנאי שיש ראיות למודעות הנאשמים לפעילות המשותפת יחד עם יתר מידי האבנים. ראו בעניין זה את החלטתו של השופט מצא בע"פ 6202/95 פלוני נ' מדינת ישראל. באותו עניין, הואשם הנאשם ביידוי אבנים, בשל כך שעמד יחד עם קבוצת מידי אבנים, מבלי שהוא עצמו נצפה מיידה אבנים. וכך קובע השופט מצא:

"...אם הנוכחות, כעולה מהנסיבות האופפות אותה, איננה מקרית, היא גופה תהווה ראיה לכאורה לאשמת הנאשם. במקרה כגון זה יוטל על הנאשם לסתור את ההנחה הלכאורית המסתברת מן הנסיבות ושעל-פי ההיגיון וניסיון החיים מעידה היא עליו כי נוכחותו במקום ביצוע העבירה נבעה משותפותו לעבירתו של המבצע".

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022	24 דצמבר 2009; אוגוסט 2015; 7 נובמבר 2019; 18 מאי 2021

ג. מדיניות התביעה בהליכי מעצר עד תם ההליכים

14. תופעת יידוי האבנים מתאפיינת, כאמור, ביצירתו של סיכון מוחשי לפגיעה בגוף וברכוש. לעיתים קרובות, מבוצעת העבירה על רקע תפיסות אידיאולוגיות, ועשויה להוות שלב ראשון בדרך לפעילות חבלנית חמורה יותר. מכאן המשקל הרב, אותו יש ליתן להיבט המניעתי המיידית במסגרת האכיפה הכוללת.

15. פסיקתו של בית המשפט העליון כוללת החלטות רבות המורות על מעצרים עד לתום ההליכים של מואשמים ביידוי אבנים. באחת הפרשות, שנדונה בבש"פ 7171/00 **מדינת ישראל נ' מוחמד מחמוד חאמד**, קבע השופט חשין:

"אבן הפוגעת בראשו של אדם עלולה להורגו נפש או להופכו נכה לכל חייו, וחלילה לנו כי נתעלם מסיכון זה. גם גילו הצעיר של המשיב אין די בו, שהרי כפי שנאמר במקום אחר, "אבן אשר ידה אותה נער בן 15 פגיעתה רעה לא פחות מאבן אשר ידה אותה איש מבוגר". ידעו צעירים בישראל, צעירים ומבוגרים כאחד, כי היודה אבנים בשוטר הבא להשליט סדר במקום של התפרעויות, מעלה על עצמו כי מסוכן הוא לשלומם של אדם ולשלום הציבור, ובהיותו כך מסוכן, צפוי הוא כי יעצר להגנה על אותם ערכי יסוד שבלעדיהם לא נוכל לקיים חברה ראויה. אכן, אדם שהוכיח עצמו כי בכוונת-מכוון מרים הוא אבן על איש אשר החברה שלחה אותו להשליט משטר וסדר, חלופת מעצר לא תסכון למונעו מעשות שוב מעשה שעשה".

דבריו אלו של השופט חשין בשנת 2000 כוחם יפה גם היום ולא בכדי הם צוטטו בהחלטות רבות מאז (ר' לדוגמה - בבש"פ 295/09 **מדינת ישראל נ' פלוני**, בבש"פ 297/09 **מדינת ישראל נ' פלוני**, בבש"פ 379/09 **מדינת ישראל נ' פלוני**, בבש"פ 9307/11 **פלוני נ' מדינת ישראל**, בבש"פ 748/13 **דיבס נ' מדינת ישראל**, בבש"פ 251/14 **מדינת ישראל נ' פלוני**).

דברים דומים נקבעו על ידי השופט ס' ג'ובראן בבש"פ 1655/07 **עויסת נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו – 7.3.2007):

"מי שבזדון משליך אבנים לעבר כלי רכב ומסכן את התנועה בדרכים, היודה אבנים בשוטרים הבאים להשליט סדר במקום התפרעות, יהיו מניעיו וזהותו הלאומית אשר יהיו, יהא גילו אשר יהא, חייב לדעת מראש, כי מעלה הוא על עצמו כי מסוכן הוא ובהיותו כזה, הרי שבמידה וייתפס, סיכוייו להשתחרר ממעצר קלושים, וחלופת מעצר לא תאיין את מסוגלותו לשוב לסורו".

קביעות אלו צוטטו גם בהחלטת השופט סולברג מיום 12.1.14 בבש"פ 251/14.

16. על רקע זה, יש לראות ביידוי אבנים בנסיבות שלעיל עבירת אלימות חמורה המקימה חזקת

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022	24 דצמבר 2009; אוגוסט 2015; 7 נובמבר 2019; 18 מאי 2021

מסוכנות. נוכח המניע האידיאולוגי שבבסיסה של התנהגות זו והסיכון המובנה להישנותה, יש קושי, ככלל, להשיג את מטרת המעצר בדרך חלופית.

17. מעצר בעבירות של יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה, לפי סעיף 332א

ככלל, יש להגיש בקשה למעצר עד תום ההליכים באירועים של יידוי אבנים שבגינם הוגש כתב אישום בעבירה של יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר ולהתנגד לשחרורו של הנאשם לחלופת מעצר. עם זאת יודגש, כי במקרים המתאימים יש ליתן את הדעת גם לשיקולים הקשורים בנסיבותיו האישיות של הנאשם – כגון, גיל צעיר במיוחד, מצוקה ייחודית במעצר, הליך שיקומי קיים ועוד, שאזי ניתן לשקול כחריג הסכמה לחלופת מעצר. ההכרעה תיגזר ממכלול הנתונים ספציפיים.

כל האמור לעיל כפוף להוראות סעיף 10א לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער), ככל שמדובר בנאשם קטין.

18. מעצר בעבירות פחותות בחומרתן

יש לשקול להגיש בקשות מעצר עד תום ההליכים גם באירועים של יידוי אבנים לעבר שוטרים ואזרחים, כשעל פי הראיות הוחלט להאשימם בעבירות פחותות בחומרתן. עם זאת, במקרים אלה תישקל האפשרות לשחרור הנאשם לחלופת מעצר על פי הקריטריונים שיימנו להלן. באירועי זריקת אבנים לעבר שוטרים ואזרחים, ניתן להצביע על מספר מאפיינים, שבהתקיימם מתחייבת המסקנה לפיה נשקפת לציבור סכנה ממידה האבנים באשר הוא, ומכאן הצורך בבקשה לעצרו עד תום ההליכים. מרכז הכובד בשיקול אם לעמוד על מעצרו עד תום ההליכים של מי שנאשם ביידוי אבנים מהסוג האמור, או להסכים לשחרור בחלופת מעצר, יתמקד לפיכך, בבחינת נסיבות האירוע ונסיבות העושה, תוך מתן משקל מסוים אף לגילו של מבצע העבירה.

19. באשר לנסיבות האירוע, יש לשקול את המאפיינים הבאים בטרם קבלת החלטה אם לעמוד על מיצר עד תום ההליכים, בעבירות מהסוג האמור בסעיף 18 לעיל:

א. הסוואה – האם העבירה נעברה בפנים חשופות או כשהעבריין רעול פנים.

ב. הכלי – האם נעשה שימוש באמצעי ליידוי האבנים (כגון: רוגטקה).

ג. עוצמה – האם העבירה בוצעה באמצעות אבן קטנה, או באמצעות אבן גדולה או באמצעות חפץ כבד יותר (סלע, לבנה, וכיו"ב).

ד. כמות – האם הנאשם יידה אבן אחת או מספר אבנים.

ה. מספר אירועים – האם הנאשם מואשם באירוע אחד של יידוי אבנים או במספר אירועים.

ו. תכנון ותחכום – האם מדובר באירוע ספונטני או מתוכנן מראש. האם נעשה במקום

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022	24 דצמבר 2009; אוגוסט 2015; 7 נובמבר 2019; 18 מאי 2021

חשוף או מתוך מארב מתוכנן.

- ז. תוצאות – האם נגרם נזק כתוצאה מיידוי האבנים ומה היקפו.
- ח. מטרת היידוי - האם האבנים יודו לעבר אדם חשוף או אדם בעל אמצעי מיגון.
- ט. המרחק – המרחק ממנו יודו האבנים לעבר היעד, והסיכוי לגרימת נזק ממשי ממרחק זה.
- י. עבירות נלוות – האם המעשה נעשה על רקע עבירות נוספות כגון התפרעות וכיו"ב, או כמעשה בודד.
20. באשר לנסיבות העושה, יש להבחין בין נאשמים ללא עבר פלילי, או בעלי עבר פלילי שאינו ממין העניין, לבין נאשמים בעלי עבר פלילי רלוונטי (לעניין זה יש לבחון אם הנאשמים היו מעורבים בחקירות קודמות, ואם יש נגדם תיקים מתנהלים והרשעות). כמו כן, יש להבחין בין נאשמים בגיל צעיר במיוחד לבין נאשמים בוגרים יותר.

נאשמים ללא עבר פלילי (או בעלי עבר פלילי לא רלוונטי לעניין):

- א. **נאשמים בגילאים 14-16:** ככלל, המשטרה תשחררם בתנאים, הכוללים הפקדה כספית. במקרים חריגים בחומרתם, בהתחשב במאפיינים שפורטו לעיל, תוגש בקשה למעצר, אך זו תלווה – בדרך כלל – בהסכמה לקביעת חלופת מעצר.
- ב. **נאשמים בגילאים 16-18:** ככלל, תוגש בקשה למעצר עד תום ההליכים עם הסכמה לחלופה ראויה במקום המרוחק ממקום ביצוע העבירה. במקרים חמורים, בהתחשב במאפיינים שפורטו לעיל, יוגשו בקשות מעצר עד תום ההליכים, ללא הסכמה לשחרור.
- ג. **נאשמים בגירים:** ככלל, תוגש בקשה למעצר עד תום ההליכים, אך ניתן לשקול הסכמה לחלופה ראויה במקום המרוחק ממקום ביצוע העבירה, אם יש לכך הצדקה בנסיבות העניין.

נאשמים בעלי עבר פלילי שהינו רלוונטי ומשליך על העבירה החדשה:

- א. **נאשמים בגילאים 6-14:** ככלל, תוגש בקשה למעצר עד תום ההליכים עם הסכמה לחלופה ראויה, פרט למקרים חריגים מבחינת ההרשעות הקודמות ומבחינת נסיבות ביצוע המעשה, בהם אין להסכים לחלופה.
- ב. **נאשמים בגילאים 16-18 ובגירים:** ככלל, תוגש בקשת מעצר עד תום ההליכים, ללא הסכמה לחלופה.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
24 דצמבר 2009 ; אוגוסט 2015 ; 7 נובמבר 2019 ; 18 מאי 2021	עדכון אחרון : כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022

21. בקשות מעצר עד תום ההליכים במקרים שעניינם יידוי אבנים, נכון יהיה לציין כעילת מעצר את השימוש בנשק קר.

22. בתקופות של מתיחות מוגברת, בהן מתבצעות הפרות סדר בהיקף נרחב, הכוללות לעתים תכופות יידוי אבנים, הרי שעולה רמת המסוכנות של מבצעי העבירות, ולכן, ככלל, יש להחמיר במדיניות המעצרים בהתאם לצורך השעה, ולהסכים להסתפק בחלופת מעצר רק במקרים חריגים. הכל, תוך לקיחה בחשבון של גיל הנאשם.

לעניין זה, ראו – בין היתר – את דברי כב' השופט עמית בבש"פ 6825/14 פקטורוביץ' נ' מדינת ישראל, שנאמרו בהקשר דומה (אם כי לא לגבי עבירה זו):

"הדברים נכונים עוד יותר בימים אלה של תבערה ביחסי יהודים-ערבים בירושלים, ו"בהקשר זה אף אין להתעלם מהמצב הנפיץ השורר בירושלים בתקופה האחרונה מה שאף מוסיף לחומרת המעשה נוכח השלכותיו האפשריות על המצב בעיר הבירה" (החלטתי בבש"פ 6289/14 מדינת ישראל נ' אסרף, פסקה 15 (29.9.14)). ודוק: אבהיר כי ההתחשבות במצב השורר בשטח אינה למטרות הרתעה, שהרי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996, אינו מכיר בהרתעה כמטרה לגיטימית. אלא, שהמצב בשטח הוא אחד הפרמטרים להערכת מסוכנות, שהרי מסוכנות אינה נבחנת בחלל ריק, אלא על רקע של מציאות נתונה. כך, מן המפורסמות כי חלופת מעצר אינה הרמטית ואינה נדרשת להיות הרמטית, אך לא דומה נטילת סיכון מסוים במצב רגיעה לנטילת סיכון במצב בו השטח תוסס. מכאן, שהמצב השורר בשטח הוא נסיבה "חיצונית" המהווה אחד הפרמטרים הרלבנטיים בבחינת עילת המסוכנות".

ד. מדיניות התביעה בענישה

23. מטרתו של פרק זה להביא לקביעת מדיניות ענישה ההולמת את התופעה. בשאיפה ליצור מדיניות אחידה, ומשום שתופעת יידוי האבנים מאופיינת, ככלל, בדפוס דומה של מקרים, תוצג להלן המדיניות בדרך של קביעת עקרונות כלליים לענישה, המותאמים ל"מקרים טיפוסיים".

24. להלן העקרונות במקרים טיפוסיים בעבירות שבוצעו על ידי בגירים :

- א. יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה לפי סעיף 332א(א) או (ב) – יידוי אבן לעבר רכב נוסע, ללא נסיבות מחמירות מיוחדות, ומבלי שנגרמה פגיעה כתוצאה מיידוי האבן : מאסר בפועל מאחורי סורג ובריא לתקופה משמעותית, למעט בנסיבות חריגות מקלות. אורך התקופה שיידרש ייגזר מסעיף העבירה – 332א(א) או (ב) ומנסיבות העניין.
- ב. תקיפת שוטר, הפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות (עבירה לפי סעיף 275א) – יידוי אבן לעבר שוטר, ללא נסיבות מחמירות, ומבלי שנגרמה פגיעה כתוצאה מיידוי האבן : מאסר

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
24 דצמבר 2009 ; אוגוסט 2015 ; 7 נובמבר 2019 ; 18 מאי 2021	עדכון אחרון : כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022

בפועל, בהתאם לנסיבות המעשה והעושה. ניתן לשקול הסכמה לריצוי העונש בעבודות שירות.

ג. תקיפת שוטר + פציעה – יידוי אבן לעבר שוטר שגרמה לפציעה קלה : מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, לתקופה משמעותית, למעט בנסיבות חריגות מקלות.

בנוסף, יש לדרוש מבית המשפט לחייב את הנאשם בפיצוי כספי, בהתאם לסעיף 77 לחוק העונשין, במקרים בהם נגרם נזק לגוף או לרכוש. כן, יש לדרוש, נוסף על העונש שהוטל, הטלת התחייבות על הנאשם להימנע מעבירה למשך תקופה של שלוש שנים, וזאת מכוח סעיף 72 לחוק העונשין.

25. במקרים בהם עמדת המאשימה היא שיש להטיל על הנאשם מאסר שירות, בעבודות שירות, יש לדרוש להטיל על הנאשם גם קנס, או מאסר תמורתו.

26. במקרים בהם מבוצעות העבירות על ידי קטינים, להלן יפורטו העונשים שיש לדרוש להטיל על הנאשמים. מאחר שמדובר בקטינים, יש לשקול ברגישות את הענישה המתבקשת בכל מקרה על פי נסיבותיו של הקטין, ומתוך ראיית מכלול השיקולים, ובכללם שיקולי שיקום.

א. יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה (כשלא נגרמה מכך פגיעה) :

נאשמים מתחת לגיל 14 שנים : אי הרשעה + דרכי טיפול אפשריות לפי סעיף 26 לחוק הנוער.

במסגרת זו, ככלל, ידרוש התובע לחייב את הקטין והורהו, לחתום על התחייבות בערובה לכך שהקטין לא יעבור עבירה דומה בעתיד (סעיף 26(3) לחוק הנוער).
הופרה ההתחייבות, תבקש המדינה לממש את הערובה.
אם ניזוק אדם כתוצאה מהעברה (גופו או ברכושו), ידרוש התובע לחייב את הקטין או הורהו גם בתשלום פיצוי לאותו אדם (סעיף 26(8) לחוק הנוער).

בהקשר זה, "אדם" – לרבות חבר בני אדם או התאחדות, ולרבות המדינה או רשות ציבורית, כפי שנקבע בסעיף 4 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981.

נאשמים מעל גיל 14 שנים : הרשעה ומאסר, שאורכו יושפע מגילו של הנאשם, מהשאלה אם האבן פגעה ברכב ומשאר נסיבות המעשה והעושה.

במקרים בהם עמדת המאשימה היא שיש להטיל על הנאשם מאסר שירות, בעבודות שירות, יש לדרוש להטיל על הנאשם גם קנס, או מאסר תמורתו.
במקרים שבהם בית המשפט החליט שלא להרשיע את הנאשם, יש לדרוש להטיל דרכי

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022	24 דצמבר 2009; אוגוסט 2015; 7 נובמבר 2019; 18 מאי 2021

טיפול אפשריות כמפורט לעיל.

ב. **תקיפת שוטר או הפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות (כשלא נגרמה מכך פגיעה): נאשמים מתחת לגיל 14 שנים** : אי הרשעה + דרכי טיפול אפשריות, כמפורט בסעיף (א) לעיל.

נאשמים בגילאי 14-16 : אם מדובר בנאשמים ללא עבר פלילי, ברי שכל שבמעמד הטיעונים לעונש טרם מלאו לנאשם 16 שנים, נעתור, ככלל, להרשעה ומאסר על תנאי, וכן לקנס, או מאסר תמורתו.

ככל שבמעמד זה מלאו לנאשם 16 שנים, נעתור להרשעה ועבודות שירות לתקופה קצרה, וכן לקנס, או מאסר תמורתו. במקרים בהם לנאשם עבר פלילי בנסיבות דומות או כשהנסיבות חמורות במיוחד, יש לעתור למאסר קצר בפועל שירוצה מאחורי סורג וברח.

נאשמים בגילאי 16-18 : הרשעה, מאסר בפועל ומאסר על תנאי. ככל שמבוקש מאסר שירוצה בעבודות שירות, יש לבקש גם קנס, או מאסר תמורתו.

במקרים שבהם המאשימה דורשת הרשעה, יש לדרוש גם הטלת התחייבות על הנאשם להימנע מעבירה למשך תקופה של שלוש שנים, וזאת מכוח סעיף 72(א) לחוק העונשין. במקרים מתאימים, אפשר גם לבקש מבית המשפט לקבוע שההתחייבות לעיל תהיה בערבות של האחראים על הקטין הנאשם, מכוח סעיף 72(ג) לחוק העונשין. זאת, על פי נסיבות המקרה, לרבות מידת הקשר שך הקטין עם הוריו, מידת שליטתם עליו, וכיו"ב.

במקרים שבהם בית המשפט החליט שלא להרשיע את הנאשם, יש לדרוש להטיל דרכי טיפול אפשריות, כמפורט לעיל.

27. מעמדה עונשית זו, בין לגבי בגירים ובין לגבי קטינים, יש לסטות, לחומרא או לקולא, בהתאם למכלול נתוני האירוע ונתוני העברתו. בין היתר, יישקלו השיקולים הבאים :

א. **שיקולים לחומרא** : תוצאה של פגיעה ברכוש ו/או בגוף ; מעורבות במספר אירועים של יידוי אבנים ; הרשעות קודמות רלוונטיות ; אירוע שגלומה בו סכנה מוגברת לפגיעה בחיים או בגוף (למשל : יידוי אבנים בשילוב של הנחת מחסומים בכביש) ; תקיפה מתוכננת מראש (להבדיל מאירוע ספונטני של יידוי אבנים) וכיו"ב.

ב. **שיקולים לקולא** : גיל צעיר במיוחד ; חלופ זמן מביצוע העבירה כשבתווד לא בוצעו עבירות נוספות ; הודיה וחרטה כנה ; שיקולי שיקום ; נסיבות אישיות ייחודיות (מצב רפואי או נפשי חריג, מצוקה אישית, משפחתית ו/או כלכלית מיוחדת) וכיו"ב.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022	24 דצמבר 2009; אוגוסט 2015; 7 נובמבר 2019; 18 מאי 2021

28. יודגש כי אין בשיקולים האמורים, לחומרא או לקולא, משום רשימה ממצה. כבכל הליך פלילי, יש להפעיל שיקול דעת ולהתאים את העמדה העונשית לנתוני המקרה. עוד יודגש, כי רק במקרים חריגים תסכים התביעה להימנעות מהרשעה, לגבי מי שהינו מעל גיל 14.

29. בתקופות של מתיחות מוגברת, בהן מתבצעות הפרות סדר בהיקף נרחב, הכוללות לעתים תכופות יידוי אבנים, הרי שעולה רמת המסוכנות של מבצעי העבירות, ולכן, ככלל יש להחמיר במדיניות הענישה בהתאם לצורך השעה. כך למשל, יש לשקול לבקש מאסר מאחורי סורג ובריש וקנס אף במקומות שבהם ככלל לא נבקש עונשים אלה; יש לבקש מאסרים לתקופות ארוכות יותר מאלה שמתבקשות בדרך כלל; וכיו"ב.

ה. שימוש בתעודת עובד ציבור להוכחת היקף התופעה

30. בית המשפט העליון קיבל כראיה להיקף תופעת יידוי האבנים תעודות עבד ציבור שהוכנו על ידי משטרת ישראל, המנתחות את היקף תופעת יידוי האבנים באזורים שונים בארץ לאורך תקופות שונות.²

31. דוגמה לתעודת עובד ציבור כאמור, מצורפת להנחיה זו, ויש לעשות בה ובשכמותה שימוש, הן בטיעוני התביעה בבקשות למעצר עד תם ההליכים, הן בטיעונים לעונש, במיוחד ככל שמדובר ביידוי אבנים על רקע של הפרות סדר משמעותיות לאורך זמן.

² ראו: בש"פ 251/14 מדינת ישראל נ' פלוני (12.1.14) מפי השופט סולברג; ע"פ 194/14 מדינת ישראל נ' מוחמד מחמוד (12.2.14).

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
24 דצמבר 2009 ; אוגוסט 2015 ; 7 נובמבר 2019 ; 18 מאי 2021	עדכון אחרון : כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022

- שמור -

אג"ן מחוז ירושלים

2. היקף התופעה במחוז ירושלים

א. במהלך השנים 2010-2015, ניכרת עליית מתמדת בכמות אירועי יידוי האבנים במחוז ירושלים. בחינת המגמה בכללותה מעידה כי רובם של האירועים מתבצעים על בסיס שגרתי, ומתווים נדבך מרכזי מפעילות כוחות הביטחון בגזרת מחוז ירושלים והעוטף.

ב. יחד עם האמור, מעת לעת אנו עדים לתקופות/מועדים בהם ניכרת עליה דרמטית ומשמעותית בכמות אירועי הפרות הסדר, ובכלל זה כמות אירועי יידוי האבנים, בדגש לימי אזכור וסוגיות העומדות על סדר היום הציבורי/מדיני/בינלאומי (יום הנכבה, 'יום האדמה', חגי תשרי/ניסן ואירועי הפס"ד בחר הבית).

ג. הלכה למעשה ניתן להעריך כי אומדן האירועים המדווחים קטן בהרבה מכמות האירועים בפועל, זאת לאור העובדה כי מרביתם של האירועים בגזרת עוטף ירושלים הם אירועים אשר מטופלים בשגרה בשטח על ידי כוחות הביטחון השוחים בגזרה כדרך קבע כחלק מההערכות המבצעית לטיפול באירועים אלו ונוספים.

- שמור -

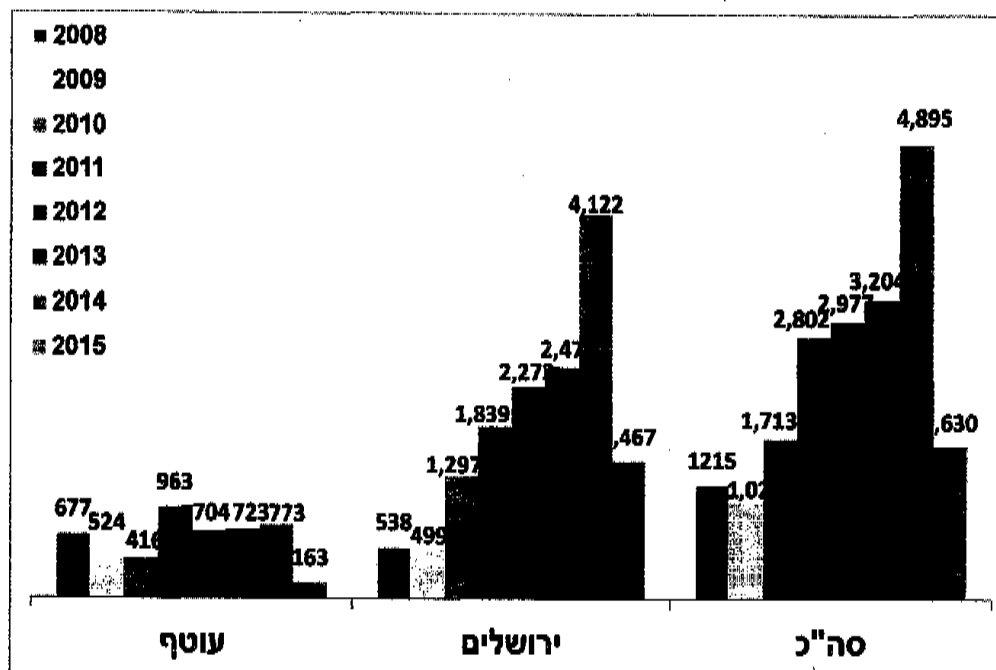
אמ"ן מחוז ירושלים**א. נתונים- מחוז ירושלים****(1) מתודולוגיה: אופן המדידה-**

- א. נתוני מחוז ירושלים מתבססים על רישום שמתבצע במוקד האמ"ן המחוזי על פי דיווחי מערכת מוקדים, ומתייחסים לכלל אירועי יידוי האבנים בכפרי ירושלים וגזרת העוטף על רקע סד"צ.
- ב. ספירת האירועים במחוז ירושלים מתבצעת על פי סינון ופילוח האירועים השונים וסינון הכפילויות בדיווחים.

(2) השוואה רב-שנתית-

לחלן מגמת יידוי האבנים במחוז ירושלים בין השנים 2008-2015:

2015 (עד 30.04.15)	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	
-	+53%	+7.6%	+6.2%	+63.6%	+41%	+18.8%	-	% שינוי לעומת שנה מקבילה

(3) לחלן המגמה הרב שנתית בחלוקת האירועים לירושלים ולעוטף ירושלים:

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022	24 דצמבר 2009; אוגוסט 2015; 7 נובמבר 2019; 18 מאי 2021

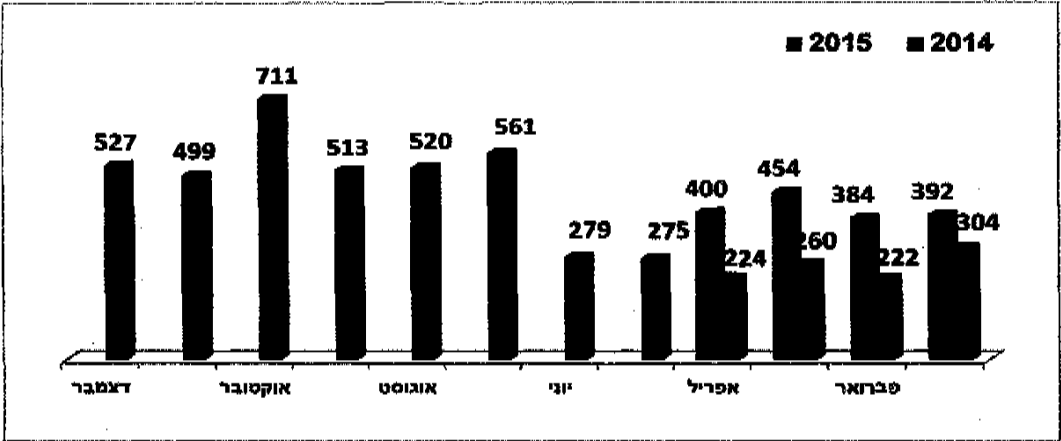
- שזור -

אמ"ן מתוו ירושלים

ב. מתוו ירושלים: פילוח כמות אירועים שנת 2015-
(1) להלן נתוני אירועי יידוי אבנים לשנת 2015, לעומת תקופה מקבילה דאשתקד. הנתונים מתייחסים לכלל האירועים שהתרחשו בכפרי ירושלים והעוטף:

%	2015 (עד 30.04.15)	2014	
+61%	711	442	

(2) מגמה שנתית בפילוח לתודשים:

הנחיית פרקליט המדינה

הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים

עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022

24 דצמבר 2009; אוגוסט 2015; 7
נובמבר 2019; 18 מאי 2021

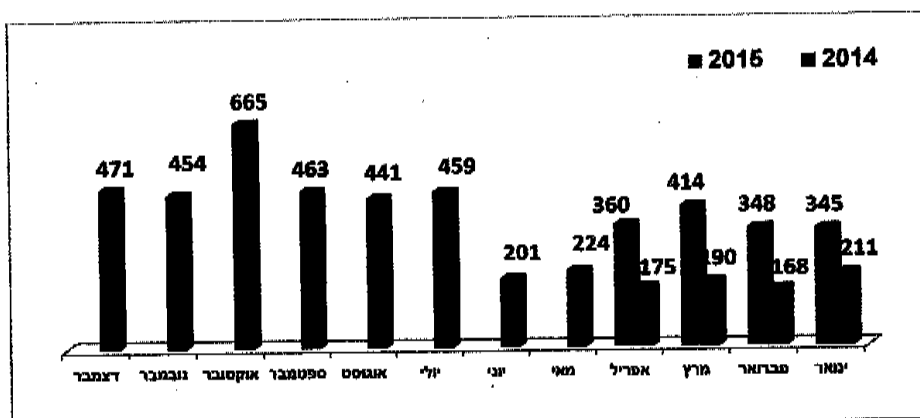
שומר -

אמ"ן מחוז ירושלים

(3) לחלו מגמת יידוי אבנים בחלוקה לירושלים ועוטף ירושלים

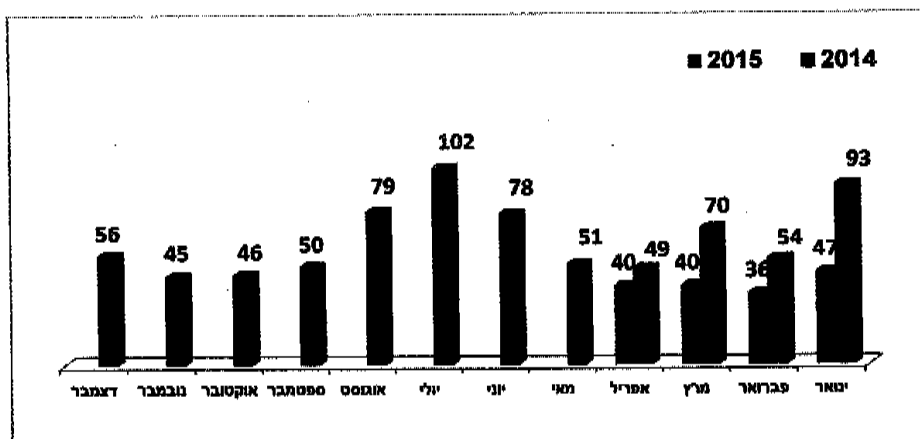
(א) ירושלים

%	2015	2014
+97%		

(ב) עוטף ירושלים

%	2015	2014
-38%		

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 2.19 – מדיניות האכיפה בעבירות של יידוי אבנים	
24 דצמבר 2009 ; אוגוסט 2015 ; 7 נובמבר 2019 ; 18 מאי 2021	עדכון אחרון: כ"ד כסלו תשפ"ג, 18 דצמבר 2022

- שמור -

אמ"ן מחוז ירושלים

3. סיכום

- א. מחוז ירושלים מתמודד בשגרה עם מגוון רחב של משימות אך ביתר שאת עוסק בנושא הסד"צ, בדגש לאירועי הס"ד הכוללים יידוי אבנים ובקת"בים במזרח ירושלים ובעוטף.
- ב. לציון כי, אירועי הסד"צ מתמקדים בעיקר בכפרי מזרח ירושלים ומחייבים קשב מחוזי תמידי ומתן דגש מבצעי.
- ג. להדגיש כי מדובר באירועים חמורים המגלמים בתוכם סכנה למגיעה בחיי אדם.

בברכה,

ניר בטאט,
מ' מוקד אמ"ן מחוז ירושלים